

Byudvikling og trafik 1900-2000

I kommunens sydøstlige hjørne, ved Store Tuborg, påbegyndtes omkring 1870 anlægget af en ny havn. Her blev Tuborgs Fabrikker, som foruden bryggeri blandt andet omfattede gødningsfabrik, svovlsyre-fabrik og glasværk, etableret i 1873.

Tuborgs administrationsbygning, tegnet af arkitekt Anton Rosen og opført 1914-15, tiltrækker med sin bevægede facade de vejfarendes opmærksomhed. Det gør ligeledes den bevarede nabobygning, det 7-etagers Bryghus fra 1903 med de venezianske hjørnelanterner samt ikke mindst den 30 meter høje Tuborg flaske fra Den nordiske Landbrugs- og Industriudstilling i København i 1888.

I de første årtier af 1900-årene opførtes de store villaområder nord for Hellerup, bag Skovshoved, nord for Bernstorffsparken, nord og syd for Gentofte by og nord for Emdrup Sø. Men den vestlige del af kommunen, Vangede, forblev uberørt af denne udvikling. Her fandt der kun lidt byggeri sted omkring den gamle landsby, mens en del gårde blev udstykket til kolonihaver.

Kolonihavernes beskedne huse blev i stor udstrækning anvendt til helårsbeboelse, selvom de var meget primitivt udstyret. Situationen afspejlede den udbredte boligmangel, som florerede under og efter 1. Verdenskrig, hvor familier i stort tal flyttede fra landet til storbyen.

Perioden 1920-40 var en økonomisk nedgangstid. Men 1930'erne var alligevel det årti, hvor der opførtes flest boliger i Gentofte Kommunes historie, knap 11.000. Arkitektonisk var det en brydningstid fra Bedre Byggeskik over nyklassicisme til modernismens funktionelle byggeri. I 1931 opførte Frits Schlegel det første enfamiliehus af jernbeton i Danmark på Bernstorffsvej 17. Etagebyggeriets traditionelle boligkarré blev forladt til fordel for fritliggende blokke som i Blidah Park. Senere i 1930'erne opførte Mogens Lassen en serie huse på Christiansholms Batteri ved Sølystvej i modernismens kubistiske formsprog. Samme arkitekt stod også bag opførelsen af Systemhuset på Ordrupvej 70 i 1937.

Arne Jacobsen begyndte sin karriere i kommunen i 1927 med opførelsen af en række villaer. Med området ved Bellevue, hvor der i perioden 1932-37 opførtes etagehuse, teater, ridehal og strandbad, satte han en standard for den nye, lyse og internationale byggestil.

I løbet af 1920-1930'erne steg biltrafikken mærkbart. Særlig slemt var det om sommeren på Strandvejen gennem Skovshoved. Efter lange forhandlinger blev det besluttet at anlægge en ny vej ude i vandet fra Strandpromenaden i København over Tuborg Havn, bag om Charlottenlund Fort og udenom Skovshoved

Kommunens store byggeområde ved 2000-tallets begyndelse har været Tuborg Havn. Ved Strandvejens knæk, nord for den nye Tuborg Boulevard, står arkitekt Henning Larsens Rotunde, som et fremskudt 'vagtårn' ved kommunegrænsen, og korresponderer med 'skelstenen' fra 1925.

til Bellevue. Den nordlige etape af vejen, Kystvejen, blev indviet i 1937. Den sydlige blev aldrig gennemført.

Da Københavns Amt i 1920'erne skulle opføre et nyt sygehus, bestemte man sig for at anbringe det midt i 'befolkningsstyngdepunktet', som på daværende tidspunkt var Gentofte Kommune. I modsætning til de fleste store sygehuse, kom Københavns Amts Sygehus i Gentofte imidlertid til at ligge nærmest diskret tilbagetrukket og noget vanskeligt tilgængeligt. Byggestilen var nyklassicistisk, og bebyggelsesplanen strengt symmetrisk.

Med den nye byplanlov af 1938 fulgte en forpligtelse for større bykommuner til inden fem år at udarbejde en helhedsplan. Med sine mere end 76.000 indbyggere afleverede Gentofte Kommunes tekniske forvaltning i december 1944 'En Betænkning om de byplanmæssige Forhold i Gjentofte Kommune' eller slet og ret Byplan 1944.

Byplan 1944 var imidlertid ikke det første helhedsorienterede byplandokument i Gentofte Kommune. Både i første halvdel af 1920'erne og 1930'erne blev der udarbejdet væsentlige byplaner med en række bebyggelsesregulerende bestemmelser for store dele af kommunen. De drivende kræfter i dette arbejde var blandt andre arkitekterne Edvard Thomsen og Steen Eiler Rasmussen.

I 20 år fra 1940 til 1960 var boligbyggeriet støttet af gunstige statslån, der forudsatte overgrænser for boligareal, håndværkerudgifter og grundpris. Adskillige unge arkitekter byggede i disse år egne huse af meget høj kvalitet. Fx Finn Juhl på Kratvænget 15, Karen og Ebbe Clemmensen på Solbakkevej 57, Erik Christian Sørensen på Smutvej 14 og Knud Peter Harboe på Skovvangen 16.

Efterkrigstidens byggeri er præget af, at få arkitekter stod for en stor del af byggeriet. Arne Jacobsen, der allerede før og under besættelsen havde været arkitekt for store byggerier i Gentofte, opførte i begyndelsen af 1950'erne blandt andet Søholmshusene og Alléhusene på Jægersborg Allé. Han opførte også en af vor tids mest bemærkelsesværdige skoler, Munkegårdsskolen i Vangede i 1948-57.

Byggeriet har i de seneste årtier været henvist til de få resterende byggegrunde. Ved Kildeskoven opførte Karen & Ebbe Clemmensen sammen med Jarl Heger i 1966-72 Kildeskovhallen. Johan Otto von Sprechelsens kubiske teglstenkirke i Vangede fra 1974 markerer den gamle landsbys sydlige spids mellem Nymosen og Vangedevej. Gentoftes nye hovedbibliotek ved Øregård blev opført i 1984-85 med Henning Larsen som arkitekt. På en ledig grund nord for Vangede ved Lyngbyvejen opførte Tegnestuen Vandkunsten i 1995 et stort lavprisvarerhus for IKEA. Husets dominerende reklamestandere står som orienteringspunkter for hele området.